

MEMORIALISME | Arrels nòmades

Pius Alibek: cultura, humanitat i astúcia

Pius Alibek
La Campana
345 pàgines | 20 €

*** SAM ABRAMS**

Poques vegades els crítics literaris tenim el privilegi que ens passi per les mans un llibre tan perfecte com *Arrels nòmades* de Pius Alibek, lingüista, professor, cuiner i escriptor.

Primer de tot, el jove Pius Alibek va tenir una vida a l'Iraq, fins els 26 anys, de gran interès que mereixia ser convertida en llibre. És a dir, la matèria prima era de qualitat indubtable, però després l'autor novell ha sabut crear-ne un llibre de valor literari excepcional.

En aquest sentit, Alibek ha transformat aspectes del seu extraordinari bagatge cultural i humà en eines artístiques poderosíssimes que doten el text de substància, credibilitat i excel·lència artística. Per exemple, la seva doble condició de pertànyer a una minoria perseguida i de ser un autoexiliat fan que l'autor pugui marcar la distància correcta de cara a la matèria de la seva vida que està narrant. Dificilment trobaríem un llibre que combini d'una manera tan acompanyada l'emotivitat i la reserva.

O la seva formació cultural totalment escindida entre el món antic i el món modern, a parts iguals, el permet dotar la seva obra de la saviesa profunda de l'antiguitat i l'actualitat radical de la modernitat. *Arrels nòmades* és antiquíssim i moderníssim. De fet, tot el llibre està marcat per l'extraordinària personalitat escindida d'Alibek, dividida entre orient i occident, exili i pertinença, entre llengües diferents (arameu, català, castellà, anglès), entre pragmatisme i il·lusió, cultura popular i alta cultura, fe i descreïment, compromís i apoliticisme, d'obediència i revolta... Tot aquest joc de tendències contràries enriqueix el text amb complexitat i també fa que l'autor tingui un munt de coses intel·ligents i sàvies a dir sobre una gran diversitat d'aspectes de la condició humana.

Alibek sap enfocar molt i molt bé la història de la seva joventut perquè ha deixat que les seves filles l'agafessin com a hostatge sentimental per garantir l'autenticitat de l'obra. Adreçar la història a les seves filles és una decisió molt astuta perquè obliga l'autor a ajustar-se a la realitat i la veracitat, sense excessos de cap tipus i sense concessions a cap galeria. El text ostenta un nivell de sinceritat que és poc freqüent a la literatura memorialística. Alibek sap que fornir un llibre de veritat vol dir ser crític i auto-crític, apassionat, receptiu i judiciós.

Arrels nòmades és un model d'estructuració. De base hi ha un fil conductor biogràfic que va del naixement d'Alibek el 1955 fins la seva marxa el 1980. L'autor va repassant temes i episodis que han marcat la seva vida i han definit el seu caràcter: la infantesa al nord de l'Iraq, l'entorn familiar, el contacte amb la natura, la religió, la formació a l'escola i la universitat, el món laboral, els viatges a l'estranger, la iniciació al sexe, la política, l'exèrcit... La tria d'episodis és immillorable. Per explicar els episodis l'autor emprà una intel·ligent barreja de memorialisme (autobiografia, memòries) i narrativa (no-

vel·la i relat breu). Després, Alibek dona un tractament cinematogràfic a tot perquè els 32 capítols estan dividits en escenes breus i fragmentàries, carregades d'imatges i experiències sensorials, que sovint acaben amb una sobtada fosa en negre. El llibre és un encaix entre els diferents fragments on es demana la col·laboració del lector per construir-hi el sentit general.

I finalment és una meravella veure com Alibek fa que la llengua catalana vagi per allà on ell vol. La llengua en les seves mans és àgil, precisa, dura i sensible, sensorial i sensual, factual i poètica, profunda i lleugera. La potentíssima paradoxa del títol, *Arrels nòmades*, és una bona mostra.